

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

5. juuni 2014*

Schengeni lepingu rakendamise konventsioon — Artikkel 54 — Ne bis in idem põhimõte — Kohaldamisala — Konventsiooniosalise riigi kohtu tehtud määrus piisavate tõendite puudumise tõttu kriminaalmenetluse lõpetamise kohta — Võimalus uute faktiliste asjaolude ilmnemisel eeluurimist taasalustada — Mõiste „lõplik kohtuotsus” — Teises konventsiooniosalises riigis sama isiku suhtes samade faktiliste asjaolude põhjal toimetatav kriminaalmenetlus — Kriminaalasja lõpetamine ja ne bis in idem põhimõtte kohaldamine

Kohtuasjas C-398/12,

mille ese on EL artikli 35 alusel Tribunale di Fermo (Itaalia) 11. juuli 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. augustil 2012, kriminaalasjas süüdistuses,

M,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen (ettekandja), kohtunikud: Euroopa Kohtu asepresident K. Lenaerts neljanda koja kohtuniku ülesannetes, M. Safjan, J. Malenovský ja A. Prechal,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik A. Impellizzeri,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. septembri 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Q ja R, esindajad: *avvocato* C. Taormina, ja *avvocato* L. V. Mascioli,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Palatiello,
- Belgia valitsus, esindajad: T. Materne ja C. Pochet,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,
- Madalmaade valitsus, esindajad: C. Schillemans, M. de Ree, C. Wissels ja B. Koopman,
- Austria valitsus, esindaja: A. Posch,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, M. Arciszewski ja M. Szpunar, ning M. Szwarc,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

— Šveitsi valitsus, esindaja: D. Klingele,
— Euroopa Komisjon, esindajad: F. Moro ja R. Troosters,
olles 6. veebruari 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada 19. juunil 1990 Schengenis (Luksemburg) allkirjastatud konventsiooni, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta (EÜT 2000, L 239, lk 19; ELT eriväljaanne 19/02, lk 9; edaspidi „Schengeni lepingu rakendamise konventsioon”), artiklit 54.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati Itaalias M vastu algatatud kriminaalmenetluses, samadel asjaoludel kui paralleelselt Belgias toimivas eeluurimises, süüdistuses, et ta pani selle viimase liikmesriigi territooriumil ajavahemikul maist 2001 veebruarini 2004 alaealise lapse suhtes toime seksuaalvägivallategusid.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon

- 3 Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon (edaspidi „EIÕK”) sisaldab lisaprotokoll nr 7, mis kirjutati alla Strasbourgis 22. novembril 1984 ja mille on ratifitseerinud 25 Euroopa Liidu liikmesriiki (edaspidi „EIÕK protokoll nr 7”), mille artikkel 4 „Teistkordse kohtumõistmise ja karistamise keelamine” on sõnastatud järgmiselt:

„1. Mitte kellegi üle ei või sama riigi jurisdiktsiooni alusel teist korda kohut mõista ning kedagi ei või kriminaalkorras karistada teo eest, milles ta on juba selle riigi seaduse alusel ja kriminaalmenetluse korras lõplikult õigeks või süüdi mõistetud.

2. Eelmine lõige ei takista menetluse taasalustamist kooskõlas asjaomase riigi seaduse ja kriminaalmenetlusega, kui on tõendeid uutest või äsjailmnenudest asjaoludest või kui varasemas menetluses on olnud oluline puudujääk, mis võis asja lahendit mõjustada.

3. Käesolevast artiklist ei või taganeda [EIÕK] artikli 15 järgi.”

Liidu õigus

Euroopa Liidu põhiõiguste harta

- 4 Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artikkel 50 „Mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keeld” on sõnastatud järgmiselt:

„Kedagi ei tohi uuesti kohtu alla anda ega karistada kuriteo eest, milles ta on liidu territooriumil seaduse järgi juba lõplikult õigeks või süüdi mõistetud.”

Protokoll (nr°19) Schengeni *acquis*’ kohta

- 5 Lissaboni lepingule lisatud protokolli (nr 19) Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis*’ kohta (ELT 2010, C 38, lk 290) artiklites 1 ja 2 on sätestatud, et Belgia Kuningriik ja Itaalia Vabariik on nende liikmesriikide hulgas, kellele kohaldatakse Schengeni *acquis*’d.

Protokoll (nr°36) üleminekusätete kohta

- 6 EL toimimise lepingule lisatud protokolli nr 36 üleminekusätete kohta artikkel 10 sätestab, et enne Lissaboni lepingu jõustumist vastuvõetud liidu õigusaktide puhul jäävad EL lepingu enne Lissaboni lepingu jõustumist kehtinud versiooni VI jaotisel põhinevad Euroopa Kohtu volitused samaks viieks aastaks pärast alates Lissaboni lepingu jõustumist, isegi kui neid on aktsepteeritud asjaomase EL lepingu artikli 35 lõike 2 alusel.

EL artikli 35 lõike 2 alusel tehtud deklaratsioon

- 7 Amsterdami lepingu jõustumise kuupäeva käsitlevast teadaandest, mis avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas 1. mail 1999 (EÜT L 114, lk 56), ilmneb, et Itaalia Vabariik tunnustas EL artikli 35 lõike 2 alusel tehtud deklaratsiooniga Euroopa Kohtu pädevust langetada eelotsuseid EL artikli 35 lõike 3 punktis b sätestatud korras.

Schengeni lepingu rakendamise konventsioon

- 8 Schengeni *acquis*’ hulka kuulub eelkõige Schengeni lepingu rakendamise konventsioon. Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni III jaotisesse pealkirjaga „Politsei ja julgeolek” kuulub 3. peatükk pealkirjaga „*Ne bis in idem* põhimõtte rakendamine”. Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni 3. peatükis paiknev artikkel 54 sätestab:

„Isikut, kelle suhtes üks konventsiooniosaline on langetanud lõpliku kohtuotsuse, ei või teine konventsiooniosaline sama teo eest vastutusele võtta, tingimusel et kui isikule on karistus määratud, on ta selle ära kandnud või kannab seda või seda ei saa otsuse langetanud konventsiooniosalise õiguse alusel enam täitmisele pöörata.”

Belgia õigus

- 9 Belgia Code d’instruction criminelle’i (kriminaalmenetluse seadustik; edaspidi „CIC”) artiklis 128 on sätestatud, et kui taotletakse süüdistatava kohtu alla andmist ja „kui kohtunikekolleegium on seisukohal, et faktilistest asjaoludest ei ilmne kuritegu, süütegu ega väärtegu või et süüdistatava vastu ei ole fakte ega/või tõendeid, võib ta otsustada, et menetlust ei jätkata”.

10 CIC artikkel 246 sätestab:

„Süüdistatava üle, kelle suhtes eeluurimiskolleegium on otsustanud, et teda ei ole vaja kohtu alla anda, ei saa enam seejärel samade faktiliste asjaolude põhjal kohut mõista, välja arvatud juhul, kui ilmnevad uued faktid ja/või tõendid.”

11 CIC artikkel 247 sätestab:

„Uuteks faktideks ja/või tõenditeks peetakse tunnistajate ütlusi, dokumente ja protokolle, mida ei olnud võimalik esitada eeluurimiskolleegiumile läbivaatamiseks ja mis võivad kas tugevdada tõendeid, mida eeluurimiskolleegium pidas liiga nõrkadeks, või näidata faktilisi asjaolusid uues valguses, millest on kasu tõe kindlakstegemisel.”

12 Kohtutoimikust ilmneb, et Belgia Cour de cassation (kassatsioonikohus) on märkinud, et CIC artikleid 246 ja 247 ei tule kohaldada mitte üksnes eeluurimiskolleegiumi otsustele, vaid igas astmes tehtud otsustele, milles eeluurimist läbi viivad kohtud, sealhulgas kohtunikekolleegium, on kohtuliku uurimise lõpetanud järeldusega piisavate tõendite puudumise kohta.

13 CIC artikkel 248 nõuab, et uute faktide ja/või tõendite leidmise korral peab asjaomane vanempolitseiametnik või eeluurimist läbi viiv kohtunik saatma dokumentide koopiad ning faktid ja/või tõendusmaterjal viivitamata apellatsioonikohtu vanemprokurörile. Viimase taotlusel määrab eeluurimiskolleegiumi eesistuja kohtuniku, kes prokuratuuri taotlusel viib eeluurimist uuesti läbi.

Itaalia õigus

14 Itaalia kriminaalkoodeksi artiklis 604 on sätestatud, et Itaalia kodaniku toime pandud seksuaalvägivallateo asjas võidakse alustada kriminaalmenetlust Itaalias ka juhul, kui see on toime pandud välismaal.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

15 Itaalia kodanik M elab Belgias, kus tema minia Q mitme kaebuse alusel algatati 2004. aastal tema suhtes kriminaalmenetlus seoses korduvate seksuaalvägivallategudega või seksuaalset laadi õigusvastaste tegudega, seal hulgas alla 16-aastase alaealise seksuaalse väärkohtlemisega.

16 Need teod pani ta toime oma alaealise lapselapse N (sünd. 29. aprillil 1999) suhtes Belgia territooriumil ajavahemikus maist 2001 kuni veebruarini 2004, koos oma pojaga O, kes on N isa.

17 Pärast eeluurimist, mille käigus koguti ja uuriti erinevaid tõendeid, otsustas tribunal de première instance de Mons'i (Monsi esimese astme kohus) (Belgia) kohtunikekolleegium 15. detsembri 2008. aasta kohtumäärusega kriminaalmenetlus lõpetada, kuna ei olnud piisavalt tõendeid (edaspidi „kriminaalmenetluse lõpetamise määrus”).

18 Cour d'appel de Mons'i (Monsi apellatsioonikohus) (Belgia) eeluurimise kriminaalkolleegium jättis oma 21. aprilli 2009. aasta otsusega selle kriminaalmenetluse lõpetamise määruse jõusse. Selle otsuse peale esitatud kassatsioonkaebuse jättis Cour de cassation (kassatsioonikohus) (Belgia) 2. detsembri 2009. aasta otsusega rahuldamata.

19 Paralleelselt eeluurimisega Belgia territooriumil ja pärast seda, kui Q oli teinud 23. novembril 2006 Itaalia politseile avalduse, algatati M suhtes Itaalias Tribunale di Fermo kriminaalmenetlus samade faktiliste asjaolude alusel, mis on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktides 15 ja 16.

- 20 Pärast eeluurimist sisuliselt samades küsimustes mis Belgias, andis Tribunale di Fermo eeluurimiskohtunik M asja õigusemõistmiseks üle samale kohtule kollegiaalses koosseisus.
- 21 Tribunale di Fermo 9. detsembri 2009. aasta kohtuistungil tugines M Cour de cassationi 2. detsembri 2009. aasta otsusele ja *ne bis in idem* põhimõttele.
- 22 Prokurör ja Q kaitsja ei vaidlustanud küll seda, et Itaalias eeluurimise esemeks olevad asjaolud on samad, mida käsitleti Belgias, kuid väitsid, et ei ole olemas sisulist lahendit, millel oleks kohtuotsuse seadusjõud, ja jäid selles osas seisukohale, et 15. detsembri 2008. aasta kriminaalmenetluse lõpetamise määrus ei takista menetlust uute asjaolude ilmnemisel hiljem uuesti alustamast.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kriminaalmenetluse lõpetamise määrusega on vastuolus süüdistatava uuesti kohtu alla andmine, kui tema vastu ei ilmne uusi asjaolusid, nagu on määratletud CIC artiklis 247.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib ühtlasi, et Belgia õiguse kohaselt saab uute asjaolude alusel kohtulikku uurimist taas alustada üksnes prokuröri taotlusel.
- 25 Neil asjaoludel otsustas Tribunale di Fermo menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas Schengeni lepingu rakendamise konventsiooniga ühinenud Euroopa Liidu liikmesriigi[kohtu] tehtud lõpliku kohtuotsusega, millega pärast ulatuslikku eeluurimist lõpetati kriminaalmenetlus piisavate tõendite puudumise tõttu, kuid mis võimaldab uute tõendite leidmise korral menetlust taas alustada, on vastuolus sama isiku suhtes samade faktiliste asjaolude põhjal kriminaalmenetluse alustamine või toimetamine teises konventsiooniosalises riigis?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 26 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklit 54 tuleb tõlgendada nii, et piisavate tõendite puudumise tõttu kriminaalmenetluse lõpetamise määrust – mis selles konventsiooniosalises riigis, kus kõnealune määrus tehti, takistab selles määruses käsitletava isiku suhtes samade asjaolude põhjal uue süüdistuse esitamist, kui tema vastu ei ilmne uusi asjaolusid – tuleb käsitada kui lõplikku kohtuotsust selle artikli tähenduses, mis järelikult takistab samade asjaolude põhjal sama isiku uuesti vastutusele võtmist mõnes teises konventsiooniosalises riigis.
- 27 Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikli 54 sõnastusest tuleneb, et isikut, kelle suhtes üks konventsiooniosaline on langetanud „lõpliku kohtuotsuse”, ei või teine konventsiooniosaline sama teo eest vastutusele võtta.
- 28 Et teha kindlaks, kas kohtuotsus kujutab endast isiku suhtes langetatud lõplikku kohtuotsust selle artikli tähenduses, tuleb kontrollida, et see otsus on tehtud pärast põhiküsimusele sisulise hinnangu andmist (vt selle kohta kohtuotsus *Miraglia*, C-469/03, EU:C:2005:156, punkt 30).
- 29 Selles osas on Euroopa Kohus sedastanud, et konventsiooniosalise liikmesriigi kohtuorganite otsust, millega süüdistatav mõistetakse ebapiisavate tõendite tõttu lõplikult õigeks, tuleb käsitada nii, et see tugineb niisugusel hinnangul (vt selle kohta kohtuotsus *van Straaten*, C-150/05, EU:C:2006:614, punkt 60).

- 30 Seega tuleb tõdeda, et pärast eeluurimist, mille käigus koguti ja uuriti erinevaid tõendeid, tehtud kriminaalmenetluse lõpetamise määrust tuleb käsitada nii, et see tugineb põhiküsimuses antud sisulisele hinnangule kohtuotsuse Miraglia (EU:C:2005:156) tähenduses, kuivõrd see sisaldab lõplikku kohtuotsust piisavate tõendite puudumise kohta ja välistab igasuguse võimaluse menetlust samade tõendite kogumi põhjal taaslustada.
- 31 Selles osas tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast, et selleks, et puudutatud isiku suhtes oleks talle etteheidetavate asjaolude osas tehtud „lõplik kohtuotsus” Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikli 54 tähenduses, peab kriminaalasi olema lõplikult lõpetatud, millest tulenevalt annab kõnealune otsus selles konventsiooniosalises riigis, kus see vastu võeti, *ne bis in idem* põhimõttega tagatud kaitse (vt selle kohta kohtuotsus Turanský, C-491/07, EU:C:2008:768, punktid 32 ja 35 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Nimelt ei saa niisugune otsus, mis teatud isiku vastu kriminaalmenetluse algatanud esimese konventsiooniosalise riigi õiguse kohaselt ei lõpeta kriminaalasi siseriiklikul tasemel lõplikult, olla põhimõtteliselt menetluslikuks takistuseks sellele, et sama teo eest ning sama isiku vastu algatataks või jätkataks teises konventsiooniosalises riigis kriminaalmenetlust (kohtuotsus Turanský, EU:C:2008:768, punkt 36).
- 33 Nagu ilmneb eelotsusetaotlusest, muutus kriminaalmenetluse lõpetamise määrus lõplikuks pärast Cour de cassationi 2. detsembril 2009 langetatud otsust. Seega tuleb kriminaalasi lugeda lõpetatuks, mis niisiis takistab Belgia Kuningriigi territooriumil M suhtes uue kriminaalasi algatamist sama teo eest ja samade tõendite kogumi alusel, mida uuriti selle määruse aluseks olnud menetluses. Nimelt näevad CIC artiklid 246–248 sisuliselt ette, et menetlust saab taaslustada üksnes uute tõendite alusel ehk täpsemalt niisuguste tõendite alusel, mida ei ole eeluurimiskolleegiumile veel esitatud ja mis võiksid kriminaalmenetluse lõpetamise määrust muuta.
- 34 Lisaks tuleb meeles pidada, et nagu ka Euroopa Kohus on oma kohtuotsuse Bourquain (C-297/07, EU:C:2008:708) punktis 40 tagaseljaotsuse kohta sedastanud, ei välista ainuüksi asjaolu, et siseriikliku õiguse kohaselt oleks tulnud menetlus uuesti avada, iseenesest seda, et see tagaseljaotsus määratletakse siiski kui „lõplik kohtuotsus” Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikli 54 tähenduses.
- 35 Veel tuleb märkida, et keeld kedagi sama kuriteo eest uuesti kohtu alla anda või karistada on sätestatud ka harta artiklis 50 ning Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklit 54 tuleb tõlgendada seda silmas pidades.
- 36 Selles osas tuleb esmalt märkida, et kõnealuse kriminaalasjas tehtud otsuse puhul tuleb selle „lõplikkusele” anda hinnang lähtuvalt selle otsuse teinud liikmesriigi õigusest.
- 37 Järgmiseks tuleb täheldada, et vastavalt harta artikli 50 selgitustele, mida tuleb tõlgendamisel arvesse võtta (kohtuotsus Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika), „protokolli nr 7 artiklis 4 osutatud olukordade suhtes, eriti nimetatud põhimõtte kohaldamisel ühes ja samas liikmesriigis, omab tagatud õigus sama tähendust ja ulatust kui EIÕK vastav õigus”. Nimelt kuna Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikkel 54 seab konventsiooniosalises riigis võimalikule kohtu alla andmisel *ne bis in idem* põhimõtte kohaldamiseks kohtuotsuse „lõplikkuse” sõltuvusse sellest, kas otsuse teinud konventsiooniosalises riigis on see lõplik või mitte, siis on see punkt selgitustest käesoleval juhul asjakohane.
- 38 EIÕK protokolli 7 artikli 4 lõikest 2 selle artikli lõikes 1 sätestatud *ne bis in idem* põhimõtte ei takista menetluse taaslustamist, „kui on tõendeid uutest või äsjailmnenu asjaoludest”, mis võivad asja lahendit mõjustada.

- 39 Selles osas on Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtuotsuses *Zolotoukhine vs. Venemaa* (nr 14939/03, § 83, 10.2.2009) juba sedastatud, et EIÕK protokoll 7 artikkel 4 „tuleb kohaldamisele siis, kui algatatakse uus menetlus ja varasem õigeks- või süüdimõistev otsus on muutunud lõplikuks”. Erakorralisi õiguskaitsevahendeid ei saa seevastu arvesse võtta selle kindlaksmääramisel, kas menetlus on lõplikult lõpetatud. Kuigi need õiguskaitsevahendid kujutavad endast esimese menetluse jätku, ei saa otsuse „lõplikkus” sõltuda nende kasutamisest (*Euroopa Inimõiguste Kohus, Zolotoukhine vs. Venemaa*, nr°14939/03, § 108, 10.2.2009).
- 40 CIC artiklites 246–248 ette nähtud võimalus uute asjaolude ilmnemisel eeluurimist taasalustada ei sea käesoleval juhul kahtluse alla seda, et põhikohtuasjas käsitletav kriminaalmenetluse lõpetamise määrus on lõplik. See võimalus ei ole muidugi „erakorraline õiguskaitsevahend” Euroopa Inimõiguste Kohtu nimetatud kohtupraktika tähenduses, kuid sellega kaasneb kohustus avada eraldi menetlus erinevate tõendite alusel, mitte aga juba lõpetatud menetluse lihtne jätkamine. Lisaks, võttes arvesse vajadust kontrollida seda, kas menetluse taasalustamise põhjenduseks esitatud tõendid on tõepoolest uued, saab selle taasalustamise võimaluse alusel täiesti uut menetlust sama isiku vastu samadel asjaoludel alustada üksnes selles konventsiooniosalises riigis, mille territooriumil määrus oli tehtud.
- 41 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklit 54 tuleb tõlgendada nii, et piisavate tõendite puudumise tõttu kriminaalmenetluse lõpetamise määrust – mis selles konventsiooniosalises riigis, kus kõnealune määrus tehti, takistab selles määruses käsitletava isiku suhtes samade asjaolude põhjal uue süüdistuse esitamist, kui tema vastu ei ilmne uusi asjaolusid – tuleb käsitada kui lõplikku kohtuotsust selle artikli tähenduses, mis järelikult takistab samade asjaolude põhjal sama isiku uuesti vastutusele võtmist mõnes teises konventsiooniosalises riigis.

Kohtukulud

- 42 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

19. juunil 1990 Schengenis (Luksemburg) allkirjastatud konventsiooni, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta, artiklit 54 tuleb tõlgendada nii, et piisavate tõendite puudumise tõttu kriminaalmenetluse lõpetamise määrust – mis selles konventsiooniosalises riigis, kus kõnealune määrus tehti, takistab selles määruses käsitletava isiku suhtes samade asjaolude põhjal uue süüdistuse esitamist, kui tema vastu ei ilmne uusi asjaolusid – tuleb käsitada kui lõplikku kohtuotsust selle artikli tähenduses, mis järelikult takistab samade asjaolude põhjal sama isiku uuesti vastutusele võtmist mõnes teises konventsiooniosalises riigis.

Allkirjad